

Kontrol Oda?? Ölçe?i (KOÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kontrol Oda?? Ölçe?i (KOÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25013>

Özet

Kontrol Oda?? Ölçe?i (KOÖ), bireylerin ya?am olaylar?n?n sonuçlar?n? ne ölçüde kendi içsel çabalar?na (içsel kontrol oda??) veya d??sal faktörlere, ?ansa, kadere ya da güçlü çevresel etkilere (d??sal kontrol oda??) atfetti?ini ölçmek amacıyla geli?tirilmif bir uyarlama ölçeidir. ?hsan Da? taraf?ndan 2002 y?l?nda Türkçeye uyarlanan ve geçerlik/güvenirlik çal??malar? yapılan bu araç, toplam 47 maddeden ve be? farklı alt boyuttan olumaktadır. Ölçek, özellikle psikolojik iyi olu?, motivasyon ve karar verme süreçleri gibi alanlardaki bireysel farklılıklar? de?erlendirmede önemli bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Kontrol Oda??, Rotter, Ki?ilik, Uyarlama Ölçe?i, Güvenirlik, Geçerlik, Psikometrik, Türkiye

Yazarlar

?hsan Da?

Amaç

Kontrol Oda?? Ölçe?i (KOÖ), bireylerin kendi ya?amlar? üzerindeki algılanan kontrol düzeylerini ve bu kontrolü içsel ya da d??sal nedenlere atfetme e?ilimlerini belirlemek amacıyla oluturulmuştur. Temel amaç, Rotter'?n teorik çerçevesinde tanımlanan Kontrol Oda?? yap?s?n?n Türk kültürüne özgü boyutlar?n? ve psikometrik özelliklerini ortaya koymaktır.

Ölçek, klinik ve akademik ara?tırmalarda kullanılarak, bireylerin stresle ba?a ç?kma mekanizmalar?, ba?ar? motivasyonlar? ve sa?lık davran?mlar? gibi alanlarda kontrol oda?? tipinin etkilerini incelemeye olanak tanır. Orijinal yabancı ölçeklerin adaptasyonu yerine, kültürel farklılıklar? yansıtan yeni bir araç sunmay? hedeflemiştir.

Yap?

KOÖ, bireyin olaylar? kontrol etme inanc?n? çok boyutlu bir perspektifle ele almaktadır. Ölçe?in temel psikolojik yap?s?, içsel kontrol (bireyin kendi çabası ve yetene?i) ile d??sal kontrol (?ans, kader veya güçlü di?erleri) arasındaki ayrım? derinlemesine incelemektedir.

Yapılan çal??malar sonucunda ölçek, toplam 47 maddeden oluan ve be? temel alt boyuta ayrılan bir yapı sergilemektedir. Bu be? boyut, kontrol oda??n?n farklı d??sal atf mekanizmalar?n? (?ans, kader, adaletsizlik) içsel kontrolden ayrılmaktadır.

Geçerlik

KOÖ'nün yap? geçerlik çal??malar?, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? teorik yap?y? ne kadar iyi temsil etti?ini ara?t?rm??t?r. Faktör analizleri sonucunda, ölçe?in toplam varyans?n %12.62'sini aç?klad??? tespit edilmi?tir.

Alt ölçeklerin yap?sal tutarlıl???, ölçe?in farklı kontrol oda?? boyutlar?n? ay?rt etme yetene?ini desteklemektedir. Özellikle alt ölçek olarak incelendi?inde, yüksek düzeyde iç tutarlılık de?erleri (baz? alt boyutlar için .87) elde edilmesi, KOÖ'nün geçerli bir yap?ya sahip oldu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Kontrol Oda?? Ölçe?i'nin (KOÖ) güvenirlik analizleri, tutarlı ve kararlı sonuçlar verdi?ini ortaya koymu?tur. Güvenirlik çal??malar? hem iç tutarlılık hem de zamanla de?i?mezlik (test-tekrar test) yöntemleriyle incelenmi?tir.

Ölçe?in iç tutarlılık katsay?s? (Cronbach Alfa) .71 olarak bulunmu?tur. Bu de?er, maddelerin ayn? yap?y? ölçme konusunda yeterli düzeyde uyumlu oldu?unu göstermektedir. Ayr?ca, ölçe?in zaman içindeki kararlılık?n? gösteren test-tekrar test güvenirlik katsay?s? ise .83 gibi yüksek bir de?erde saptanm??t?r. Bu bulgular, KOÖ'nün güvenilir bir ölçüm arac? oldu?unu teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Kontrol Oda?? Ölçe?i'nin geli?tirilmesi sürecinde yap?lan faktör analizi, ölçe?in be? alt boyuttan olu?tu?unu göstermi?tir. Bu be? faktörlü yap?, teorik olarak beklenen içsel ve d??sal kontrol ayr?m?n? daha spesifik d??sal at?f biçimlerine ay?rarak zenginle?tirmi?tir.

Faktörler ve madde say?lar? ?unlard?: Ki?isel Kontrol Boyutu (18 madde), ?ansa ?nanma Boyutu (11 madde), Çabalaman?n Anlamsızl??? Boyutu (10 madde), Kadercilik Boyutu (3 madde) ve Adil Olmayan Dünya ?nanc? Boyutu (5 madde). Bu ayr?m, kontrol oda?? kavram?n?n farklı kültürel inançlar ba?lam?nda nasıl tezahür etti?ini anlamak için kritik öneme sahiptir.

Araç

Test Türü: Uyarlama ve Geli?tirme Ölçe?i (Çok Boyutlu Öz Bildirim Envanteri)

Format: Yazılı, Ka??t-Kalem Testi

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Yeti?kin Popülasyonu (Özellikle üniversite ö?rencileri ve yeti?kin örneklemi üzerinde geçerlik/güvenirlik çal??mas? yap?lm??t?r.)

Ya? Grubu: Ergenlik Sonras? ve Yeti?kinlik

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki farklı sosyo-demografik özelliklere sahip bireyler.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li Likert tipi derecelendirme kullan?r. Kat?l?mc?lardan her madde için uygunluk düzeylerini belirtmeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

Ki?isel Kontrol, Kadercilik, ?ans ?nanc?, Çabalaman?n Anlams?zl???, Adil Olmayan Dünya, Psikolojik De?erlendirme, Çok Boyutlu Ölçek

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut De?il

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: ihsandag@hacettepe.edu.tr

Yaz??ma Adresi: ?hsan Da? (Hacettepe Üniversitesi)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Kontrol Oda?? Ölçe?i (KOÖ), ?hsan Da? taraf?ndan 2002 y?l?nda yay?mlanan akademik makaleyle tan?t?lm??t?r. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçlı kullan?m? için ilgili yazarla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullan?m ve telif hakk? bilgileri için yazar?n ba?l? oldu?u kurum (Hacettepe Üniversitesi) ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Testin geli?tirildi?i y?l: **2002**.

Ölçek geli?tirme makalesinin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: kontrol-odagi-olcegi-koo-toad.pdf

Kaynaklar

Da?, ?. (2002). Kontrol Oda?? Ölçe?i (KOÖ): Ölçek geli?tirme, güvenilirlik ve geçerlik çal??mas?. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 77-90.

Makalenin çevrimiçi ba?lant?s?: turkpsikolojiyazilari.com

Kontrol Oda?? Ölçe?i (KOÖ) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Toplam 47 madde.

Ki?isel Kontrol Boyutu (18 m): ?nsan kendi ya?am?na temelde kendisi yön verir.

?ansa ?nanma Boyutu (11 m): Baz? insanlar do?u?tan ?ansl?d?r.

Çabalaman?n Anlams?zl??? Boyutu (10 m): Bir ?eyin olaca?? varsa, eninde sonunda mutlaka olur.

Kadercilik Boyutu (3 m): Kaderin insan ya?am? üzerinde çok büyük bir rolü vard?r.

Adil Olmayan Dünya ?nanc? Boyutu (5 m): ?nsan?n ya?am?n?n alaca?? yönü, çevresindeki güç sahibi ki?iler belirler.